

Говор председавајућег ОЕБС-у, првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића, на брифингу који је одржао у Савету безбедности Уједињених нација о приоритетима председавања Србије ОЕБС-у и сарадњи ОЕБС-а и УН-а.

"Господине председниче,
Уважени чланови Савета безбедности,
Даме и господо,

Имам част да се обратим Савету безбедности у својству председавајућег Организације за европску безбедност и сарадњу, највећег регионалног безбедносног аранжмана у свету у складу са Главом VIII Повеље УН.

Притом ћу представити Савету главне тачке агенде српског председавања ОЕБС-ом. Осврнућу се такође на низ других питања од кључне важности за мир и безбедност на евроатлантском и евроазијском простору.

Председавање Србије ОЕБС-ом одвија се у условима највеће кризе европске безбедности од краја хладног рата. Неповећење и поделе, политика конфронтације и логика апсолутног победника и губитника угрожавају кооперативни приступ безбедности који се налази у средишту свеобухватног корпуса обавеза и принципа ОЕБС. ОЕБС из 2015. године се веома разликује од ОЕБС-а од само пре две године. Криза у и око Украјине и даље доминира безбедносним расправама у Европи као и 2014, међутим њен утицај је далеко шири. Данас, ОЕБС се суочава са заоштравањем институционалних подела, надметањем и конфронтацијом у контексту међусобно искључивих перцепција. И поред тога, актуелна криза истакла је трајну сврсисходност ОЕБС-а као организације која је најподеснија за превазилажење растућих подела и омогућавање кооперативних решења. Одговор ОЕБС-а на актуелну кризу још једном је показао његову релевантност за европску безбедност.

Организација се доказала способном за суштински ангажман на основу Главе VIII Повеље УН. Распоређивање две мисије ОЕБС на терену - Специјалне посматрачке мисије у Украјини (СПМ) и Посматрачке мисије на руским контролним пунктовима Гуково и Доњецк представља најочигледнији пример оспособљености ОЕБС-а да покрене заједничке акције чак и за време кризе која је довела до великих подела.

ОЕБС се непрестано ангажује у настојању да се пронађе дипломатско решење за постојећу кризу. Србија у овом тренутку чини све да се ови напори наставе на непристрасан и транспарентан начин. Највећи приоритет се даје заштити инклузивног и кооперативног карактера рада ОЕБС-а, као и спречавању да криза ескалира у већу конфронтацију. Србија уважава чињеницу да се и ОЕБС и европска безбедност налазе на критичном раскршћу и у потпуности је посвећена раду са главним актерима како би се поново успоставили мир и стабилност у Украјини.

Чинимо све напоре у правцу обнављања поверења међу државама учесницама, као и поновног иницирања наших заједничких напора у правцу визије евроатлантске и евроазијске безбедносне заједнице. Желим да одам признање постојаним напорима швајцарског председавања ОЕБС-ом 2014. године, као и швајцарском министру Дидијеу Буркхалтеру лично, на вођењу политичког процеса усмереног на де-ескалацију кризе. Желим, такође, да захвалим амбасадору Хајди Таљавини, мом специјалном представнику за Украјину и у Трилатералној контакт групи, за њену неуморну посвећеност пружању помоћи странама да изнађу пут ка миру, те да истакнем самопрегорни рад Специјалне посматрачке мисије.

Екселенције,
Даме и господо,

Од преузимања председавања Организацијом почетком ове године, мојом агендом доминира актуелна политичка криза и ескалација насиља у Украјини: све већи број људи у Украјини је погођен насиљем које се понавља, док таласи цивила напуштају домове у очајничкој потрази за безбедношћу. Све то је резултирало укупном цифром од преко милион расељених лица, више од пет хиљада убијених и преко 12.000 рањених.

Отуда је крајње време да се мир устали. Пакет мера најављених у Минску 12. фебруара и даље представља најбољу расположиву мапу пута која води смиривању на истоку земље. Надамо се да ће преовладати политичка воља коју су исказали потписници Пакета мера из Минска и да ће се обезбедити да оружје заћути и да се ублаже људске патње.

Украјина је на критичном раскршћу; оно што је потребно јесте континуирано поштовање примирја како би се омогућило спровођење других елемената Пакета, пре свега, повлачење тешког наоружања и опреме. Специјална посматрачка мисија ОЕБС-а је спремна и вољна да одигра намењену јој улогу посредника и посматрача, те да надгледа ове кључне активности у тесној координацији са Трилатералном контакт групом.

Иако је садашње тежиште, са разлогом, на примени војних аспеката "Минска II", не би требало да изгубимо из вида ни невојне елементе споразума као што су преко потребно обнављање друштвено-економских веза, локални избори и уставне реформе.

Осврћући се на хуманитарну ситуацију, желим да нагласим значај координације и сарадње између ОЕБС-а и релевантних агенција УН. Премда Посматрачка мисија не представља хуманитарно присуство, она је у доброј позицији, због великог броја посматрача у зони сукоба, да помогне у идентификацији хитних хуманитарних потреба.

Поздрављам блиску сарадњу ОЕБС-а и УН у Украјини на хуманитарним и питањима заштите људских права.

Што се тиче питања везаних за границе, желим да подвучем актуелни значај Посматрачке мисије ОЕБС-а на руским контролним пунктовима Гуково и Доњецк. Упркос ограниченом обиму њених активности, она је и даље једино међународно присуство на међународној украјинско-руској граници. Специјална посматрачка мисија ОЕБС-а ће наставити да патролира локације на украјинској страни границе, међутим, повећање активности контроле границе ће зависити од безбедносне ситуације на терену.

Искрено се надам да ћемо у наредним недељама и месецима моћи да даље надоградимо мере које су недавно усаглашене у Минску у циљу враћања мира и стабилности у источну Украјину. Српско председавање ће и даље чинити све што је у његовој моћи да допринесе остваривању овог циља.

Екселенције,
Даме и господо,

Не смомо пренебрегнути штетан утицај кризе у и око Украјине на ширу агенду ОЕБС-а, нарочито на замрзнуте конфликте у Молдавији и на југу Кавказа.

Посебно у години када се спремамо да обележимо 40. годишњицу Завршног акта из Хелсинкија, потребно је да нађемо начине да поново изградимо поверење, као и да се поново ангажујемо у заједничким настојањима за јачање безбедности на целом простору ОЕБС-а. Морамо бити будни када се ради о широј стратешкој перспективи европске безбедности. Такође, морамо наставити да подржавамо наше заједничке вредности и принципе који су уграђени у Завршни акт из Хелсинкија и друге оснивачке документе ОЕБС-а. Чврсто верујем да ОЕБС има кључну улогу у укупној европској безбедносној архитектури као инклузивна платформа за дијалог, грађење поверења и премошћавање растућег јаза између Истока и Запада. То је сажето у крилатици српског председавања „Обнављање поверења у циљу стварања позитивне агенде за будућност” и нећемо штедети труда да достигнемо овај циљ. У том смислу, поздрављам оснивање Панела еминентних личности о европској безбедности као заједничког пројекта, који је покренут прошлог децембра на годишњем састанку Министарског савета ОЕБС-а у Базелу. Уверен сам да овај панел има потенцијал да покрене иновативне идеје које могу да допринесу новом рађању „духа из Хелсинкија” и очекујем да ће дати препоруке како да се замени постојећа култура конфронтације културом сарадње и заједничког деловања.

Решавање замрзнутих конфликта високо је на агенди српског председавања. Све стране треба да појачају напоре у оквиру договорених формата да се превазиђе постојећи status quo и да покажу више политичке воље за напредак у правцу мирног решења. Верујемо да ће мали, али конкретни кораци допринети унапређењу поверења међу странама и отворити пут за ефикасно решавање проблема.

Посебно сам забринут због недавних догађаја у вези са Нагорно-Карабахом. Три прошлогодишња сусрета председника Јерменије и Азербејџана су представљали

охрабрујуће показатеље обновљене жеље за дијалогом. Међутим, од тада, уочава се нагло погоршавање ситуације на терену и успоравање политичког процеса. Српско председавање ОЕБС-ом и даље подржава настојања ко-председавајућих Групе Минск да омогуће сусрете на високом нивоу, како би се истражили, заједно са странама, сви путеви који могу да допринесу дуго очекиваном решењу. Почетком овог месеца састао сам се у Минхену са ко-председавајућима и мојим личним представником како бисмо размотрили даље кораке у правцу смањења тензија у региону. Том приликом разматрао сам ситуацију и са министрима иностраних послова Јерменије и Азербејџана. Наставићу свој ангажман са лидерима у региону када их за неколико месеци посетим.

Српско председавање и даље подржава блиску сарадњу ОЕБС-а са УН и ЕУ у вези са заједничким председавањем Женевских међународних преговора. Наше заједничко посредовање са ЕУ у оквиру заједничког Механизма за спречавање и одговор на инциденте обезбеђује сигурност и безбедност људи који живе уз административну линију у Јужној Осетији. ОЕБС и даље подржава брзи наставак састанака Гали механизма за спречавање и одговор на инциденте. На нашој агенди и даље држимо отвореном могућност неког вида присуства ОЕБС-а у Грузији како бисмо појачали нашу подршку и Механизму за превенцију и одговор на инциденте и Женевским преговорима.

Нажалост, последњих месеци дошло је до застоја у процесу „5+2“ за решавање сукоба у Придњестровљу. Намеравам да покушам да поново оживим овај процес. Управо у том циљу, мој специјални представник је недавно посетио Кишинев и Тираспољ. Формирање нове владе у Молдавији ће, надамо се, такође допринети овом циљу. Поновно успостављање редовног ритма званичних састанака у формату „5+2“ током ове године је први корак. Оно што је сада потребно јесте политичка воља да се крене даље и оствари опипљив напредак. То ће бити од користи за становништво са обе стране реке Дњестар-Нистру.

Пре неколико година, господине председниче, Западни Балкан је био растрзан сукобима сличне природе. Данас, међутим, преовлађују сарадња и решавање проблема мирним путем. Одлучили смо да у наше председавање као приоритет укључимо унапређење сарадње на Западном Балкану, што је јасан доказ да се, без обзира на величину и тежину, препреке могу превазићи политичким разумом и добром вољом.

Екселенције,
Даме и господо,

Активности ОЕБС-а у Украјини и на подручјима захваћеним замрзнутим сукобима потврђују кључну улогу регионалних организација у очувању мира и безбедности у њиховим регионима, како је предвиђено Главом VIII Повеље УН. Српско председавање ће снажно наставити да улаже напоре које је отпочело швајцарско председавање у циљу даље операционализације улоге ОЕБС-а као регионалног аранжмана из Главе VIII.

ОЕБС је спреман да своје искуство стави на располагање независном Панелу УН на високом нивоу за мировне операције. У овом тренутку, чланови Панела се налазе у посети Бечу. Састаће се са релевантним саговорницима из ОЕБС-а, укључујући представнике

држава учесница.

Активности ОЕБС-а у борби против тероризма представљају још један пример суштинског доприноса који регионалне организације које делују у складу са Главом VIII Повеље УН могу да дају као подршку напорима који се чине у борби против тероризма под окриљем УН. Недавни догађаји су подвукли потребу да међународна заједница остане будна и да удружи своје напоре у борби против овог дубоко забрињавајућег феномена. Драго ми је што могу да истакнем блиску сарадњу ОЕБС-а са практично свим телима и организацијама УН које учествују у Радној групи УН за борбу против тероризма.

Користи од овог вида сарадње су многоструке. Решени смо да у потпуности искористимо све могућности за сарадњу у будућности. Колико је нама познато, ОЕБС и УН имају заједничке интересе у многим деловима на простору ОЕБС-а. Већа сарадња ће омогућити да максимално користимо синергију на глобалном, регионалном и локалном плану. Истовремено, користимо и постојеће ресурсе ефикасније, као и предности капацитета на терену, попут мисија ОЕБС-а.

На Министарском савету 2014. године у Базелу, државе учеснице ОЕБС-а су се обавезале на борбу против појаве страних терористичких бораца, као и против отмица и узимања талаца због откупа од стране терористичких група. Двема министарским декларацијама пружа се подршка релевантним резолуцијама Савета безбедности.

Захваљујући свеобухватном приступу безбедности, ОЕБС не само да игра важну улогу у борби против тероризма, већ и доприноси спречавању подела унутар друштава и неговању толеранције и недискриминације. Наше председавање ће посветити посебну пажњу појави страних терористичких бораца, као и насилном екстремизму и радикализацији који воде тероризму, посебно радикализацији омладине. Сазваћемо експертску конференцију за борбу против тероризма на простору ОЕБС-а на ту тему у Бечу од 30. јуна до 1. јула.

ОЕБС је добро позициониран да преко својих држава учесница и мисија на терену ради на промоцији приступа борби против насилног екстремизма кроз локалне заједнице, који подразумева и инволвирање омладине, жена и грађанског друштва. Такође водимо дијалог о овој теми са нашим медитеранским и азијским партнерима за сарадњу.

Екселенције,
Даме и господо,

Партнерство УН и ОЕБС је кључно за решавање безбедносних изазова на евроатлантском и евроазијском простору. ОЕБС је ангажован на политичком дијалогу, координацији и размени информација са УН о тематским и регионалним питањима како на политичком, тако и експертском нивоу. Све структуре ОЕБС-а сарађују са широким спектром тела и организација УН у циљу јачања безбедности у све три димензије на простору ОЕБС-а и у суседним регионима. Високо ценимо ову блиску сарадњу. Спремни смо да је учинимо оперативнијом и више оријентисаном на резултате путем оживљавања разговора са особљем, циљаном разменом особља и прагматичном имплементацијом

постојећег институционалног оквира.

ОЕБС је такође посвећен стварању нових синергија са УН у кључним регионима од заједничког интереса, укључујући Источну Европу, Југоисточну Европу, Кавказ, Централну Азију и Авганистан, као и јужни Медитеран. Мисије и ОЕБС-а и УН на терену представљају драгоцене вредности, а њихов потенцијал за сарадњу треба до максимума искористити.

ОЕБС жели да интензивира партнерство са УН. Надам се да можемо преточити креативне идеје за сарадњу у успешне иницијативе.

Хвала на пажњи."